

HOLMÁR ZOLTÁN

Lónyay László – egy aranysarkantyús vitéz a Lónyay családból

IV. Károly király 1916. december 30-i koronázásakor 47 aranysarkantyús vitézt avattak, akik mind az I. világháború poklának áldozatai voltak. Közülük hatan – gróf Károlyi Gyula (1871–1947), a cs. és kir. 3. huszárezred tartalékos hadnagya, gróf Tisza Lajos (1879–1942), a m. kir. 5. honvéd huszárezred tartalékos századosa, herceg Odescalchi Béla (1890–1953), a cs. és kir. 9. huszárezred tartalékos főhadnagya, gróf Forgách Balázs (1890–1953), a cs. és kir. 14. huszárezred tartalékos főhadnagya, Vén Zoltán (1893–1983), a m. kir. 24. brassói gyalogezred főhadnagya és Lónyay László (1895–1954), a m. kir. 1. tábori ágyúezred tartalékos zászlósa – származtak a történelmi Szabolcs, Szatmár és Bereg vármegyékből.

Lónyay László életrajzának összeállításakor figyelembe kellett venni, hogy az alapos és kitartó kutatás ellenére is elenyészően kevés ismeret vagy forrás állt a rendelkezésre. Sajnálatos módon az aranysarkantyús vitézek avatása óta eltelt több mint 100 év alatt a családok, de a közgyűjtemények is több keserves változást éltek meg. Főleg a családok esetében a második generáció, ha menekülni – vagy csak költözni – kényszerült, nem feltétlenül a ma már történeti forrásértékű tárgyakat vagy dokumentumokat tartotta, tarthatta a leginkább mentendőnek. Sőt, adott esetben kifejezetten tanácsos volt az ilyen jellegű emlékektől megválni. Így Lónyay László életrajzának összeállítása jelentős részben attól is függött, hogy családja évszázados története hogyan alakult, maradt-e a családtagoknak energiája vagy lehetősége tárgyi emlékeket, dokumentumokat megőrizni, és így azokat rendelkezésre bocsátani. Ezekon kívül a Hadtörténelmi Levéltár iratai, a két világháború között keletkezett életrajzi adattárak, monográfiák, hivatalos közlönyök, korabeli újságcikkek, valamint a Sallay Gergely Pál – Szentváry-Lukács János szerzőpárosnak 2019-ben megjelent *IV. Károly aranysarkantyús vitézei, 1916.* című kötete nyújtottak segítséget a kutatásban. Jelen tanulmányomban arra teszek kísérletet, hogy átfogó képet nyújtsak vitéz Lónyay László aranysarkantyús vitéz páratlan életútjáról.

Lónyay László családja

A nagylónyai és vásárosnaményi Lónyay család az egyik legnagyobb múlttal rendelkező nemesi család, amelynek eredete a XIII. századig nyúlik vissza. A família

tagjai közül kiemelkedik dr. nagylónyai és vásárosnaményi gróf Lónyay Menyhért (1822–1884), aki 1867 és 1870 között az Andrássy-kormány pénzügyminisztere, majd 1871–72-ben Magyarország miniszterelnöke volt. Az ő öccse az a Lónyay János (1829–1897), aki 1876 és 1889 között Máramaros vármegye főispáni tisztségét látta el, később pedig főrendiházi tag lett. A Korwin Kownacka Constance-szal kötött házasságából egyetlen gyermeke született, Lónyay Sándor (1857–1911) Szabadelvű párti országgyűlési képviselő, cs. és kir. kamarás, valamint – édesapjához hasonlóan – a főrendiház kinevezett tagja, aki 1889 és 1896 között Bereg és Ugocsa vármegye főispáni tisztségét is betöltötte. Első felesége Wangenheim Celesztia Julianna (1869–1913) bárókisasszony, akit 1886. november 16-án vezetett oltár elé Debrecenben. Házasságukból két gyermek született: Lónyay István (1887–1938) és Jasztrabszky-Lónyay Sándor (1889–1945). István felesége báró Groedel Paula (1893–1968), akinek unokája az 1951-ben Budapesten született Lónyay Gábor jelenleg ezen nemesi ág és a Lónyay család egyedüli magyarországi képviselője. Mivel Lónyay Gábor nőtlen, majdani halálával már hírvivő se marad a Lónyay családból Magyarországon. István testvéröccse volt az adoptált Jasztrabszky-Lónyay Sándor. Ő gróf Csáky Gabriellát (1902–1983) vette feleségül. Fiai Bécsben éltek, ahol már csak a számukra előnyösebb Lónyay családnevet viselték. Közülük az egyik Lónyay Kálmán (1925–2010) máltai lovag és harmadrendi ferences testvér volt, felesége gr. Eltz Sophie (1925–2000), míg a másik Lónyay István (1926–1995), akinek a felesége hg. Auersperg Karolina (1925–1999) volt. Mivel gyermek egyik házasságából sem származott, a családnak ez a Jasztrabszky-Lónyay ága is kihalt.¹

Lónyay Sándor és Wangenheim Celesztia Julianna később elváltak, de a beregi és ugocsai főispán 1894. október 18-án újra megnősült, s feleségül vette Wangenheim Celesztia unokatestvérét, tasnádszántói és komlódtótfalusi Becsky Ida (1874–1942) írónőt, akinek szépirodalmi munkái, tárcái nagyrészt a *Budapesti Újságban* és a *Magyar Bazárban* jelentek meg, ez utóbbinak szerkesztője volt, de franciául is írt francia lapokba és a bukaresti *Románul* című újságba. *Jóslás a kézből* című, 1899-ben írt könyve tette őt fiatalon ismertté.² Ebből a házasságból született meg 1895. szeptember 25-én, Beregszászon első gyermekükként a későbbi aranyarkantyús vitéz, nagylónyai és vásárosnaményi Lónyay László. Egy testvére volt, húga, Lónyay Johanna, aki 1898. októbert 18-án született és később ocskói és felsőduboványi Ocskay István (1888–?) honvédhuszár felesége lett.

Lónyay László nemes apród. Társaság, 2. évf. 1915. febr. 18. 7. sz. 11. (Dr. Sallay Gergely Pál szíves közlése alapján)

¹ GUDENUS JÁNOS JÓZSEF: A Lónyay családról egy családtrótténész szemével. In: Tuzsér és a Lónyayak. Tuzsér, 2012. 60.

² CIEGER ANDRÁS: A vörös szalon úrinője. Becsky Ida és a férfiak. In: Láczy Magdolna (szerk.): Nők és férfiak..., avagy a nemek története. Nyíregyháza, 2003. Nyíregyházi Főiskola Gazdaságtudományi Kar, 308–321. (Rendi társadalom – polgári társadalom, 16.)

Lónyay László és a Theresianum

1905-ben, az alig 10 esztendőes Lónyay László a bécsi Theresianum növendéke lett.³ Az 1746-ban Mária Terézia által alapított Collegium Theresianum 12 évfolyamos iskola volt, ahol a hallgatók a hagyományos klasszikus műveltség megszerzése mellett jogi, közigazgatási, diplomáciai, gazdasági és nyelvi képzésben részesültek. Eleinte kizárólag katolikus nemesifjak, később a más felekezetűek, majd 1849-től a nem nemesi származásúak előtt is megnyíltak az intézmény kapui.

Még a *Pesti Hírlap* is beszámolt arról, hogy „a király a Theresianumban az 1904/5. tanév végével megüresedett Mária Terézia-féle bátaszéki egész magyar alapítványi helyek közül az egyiket csepei Zoltán Miklósnak, a másikat modrusi Cindrics Egonnak, a Rudolf trónörökös nevét viselő egész magyar alapítványi helyet nagylónyai és vásárosnaményi Lónyay Lászlónak, a nevét viselő félalapítványi helyet pedig Malatinszky Istvánnak adományozta.⁴

A családban azonban nem ő volt az első, aki az intézmény falai között nevelkedett, ugyanis féltestvére, Lónyay István (1887–1938) is az intézet növendéke volt 1898 és 1901 között,⁵ ahogy másodunokatestvére, Lónyay Károly (1886–1963) is itt tanult 1897 és 1900 között.⁶ Károly édesapja pedig nem más volt, mint gróf Lónyay Albert (1850–1923) az utolsó m. kir. testőrkapitány, aki az uralkodó közvetlen környezetéhez tartozott. Lónyay László tehát megfelelő ajánlólevelek birtokában és biztos háttérrel töltötte éveit a Theresianumban.

1909. november 2-án Ferenc József a még mindig csak 14 esztendőes Lónyay Lászlót, cs. és kir. nemes apróddá nevezte ki,⁷ és ezzel a Főlovászmesteri hivatalhoz került, ahol ebben a tisztségében egészen 1915-ig maradt.⁸ A nemesi apródok között volt másod-unokatestvére, Lónyay Zsigmond (1888–1950) is, aki ekkor már az udvari jubileumi lovagkereszttel is rendelkezett.⁹

Lónyay László az I. világháborúban

Miután 1914. június 28-án Ferenc Ferdinánd főherceget, az Osztrák-Magyar Monarchia trónörökösét és feleségét, Zsófia főhercegnőt meggyilkolták Szarajevóban, kezdetét vette a világ addigi legnagyobb és legkiterjedtebb fegyveres konfliktusa, az I. világháború, vagy ahogyan akkoriban nevezték: a nagy háború.

Lónyay László mint cs. és kir. theresianumi növendék és nemes apród 1914 decemberében egyévi önkéntesként vonult be a cs. és kir. 15. tábori tüzérezredhez Pozsonyba. Erről az eseményről beszámolt *A Társaság* című képes hetilap, amelyben

³ Album der K.K. Theresianischen Akademie (1746–1913). 289.

⁴ Pesti Hírlap, 27. évf. 1905. aug. 30. 240. sz. 10.

⁵ Album der K.K. Theresianischen Akademie (1746–1913). 280.

⁶ Album der K.K. Theresianischen Akademie (1746–1913). 277.

⁷ Budapesti Közlöny, 43. évf. 1909. nov. 10. 256. sz. 1.

⁸ Magyarország tiszti cím- és névtára. XXXIV. Budapest, 1915. 17.

⁹ Magyarország tiszti cím- és névtára. XXIX. Budapest, 1910. 17.

képet közöltek a fiatal Lónyayról.¹⁰ 1915 tavaszán a m. kir. 1. honvéd táborigád tüzérezreddel került az orosz harctérre, ahol részt vett az 1915. májusi gorlicei áttörésben. Az 1915. május 23-i olasz hadüzenet után azonnal a tiroli frontszakaszra, később a Doberdó-fennsíkra vitték. 1916-ban már a cs. és kir. 33. táborigád ágyúezredben szolgált tartalékos zászlósként, az év során háromszor megsebesült, majd október 15-én a cs. és kir. 33. táborigád ágyúezredből áthelyezték a m. kir. 1. honvéd táborigád ágyúezredhez.¹¹ Felgyógyulása után a román harctéren az Ojtozi-szorosnál harcolt, ahonnan vérhassal került haza. 1916 végén tartalékos hadnaggyá léptették elő;¹² 1917. április 16-án került újra a frontra. 1918 elején ismét az olasz hadszíntérre irányították, ahol ezúttal a piavei és asiagói harcokban vett részt.¹³ Neve szerepelt az 548. számú *Veszteségi Lajstromban* is.¹⁴

Lónyay László összesen 38 hónapot töltött a fronton, méghozzá az első vonalban, így jogosult volt a 12 heti frontszolgálat után járó Károly Csapatkeresztre, és mivel három alkalommal megsebesült¹⁵ – 1916. március 5-én, június 2-án és augusztus 24-én¹⁶ – megkapta a három sávval dekorált Sebesültek Érmét. Lónyay a háború alatt számos más kitüntetést is kiérdemelt. Bár a legtöbb életrajzi adattár és a *Vitézek albuma* szerint megkapta a Bronz Vitézségi Érmét, a Hadtörténelmi Levéltárban őrzött kitüntetési javaslatát ezt nem erősítik meg. 1916 decemberében az országos sajtóban csak annyit írtak, hogy „Lónyay László zászlós [...] kitüntetései az 1. és 2. osztályú ezüst vitézségi érem.”¹⁷ A meglévő dokumentumok és források alapján első kitüntetését, az I. osztályú Ezüst Vitézségi Érmét, azaz a „nagyezüst”-öt 1916. június 18-án mint a cs. és kir. 33. táborigád ágyúezredbeli, 17. táborigád tarackosezred 3. ütegében szolgáló tartalékos zászlós érdemelte ki.¹⁸ Néhány hónappal később, 1916. szeptember 21-én a II. osztályú Ezüst Vitézségi Éremmel, a „kisezüst”-tel is kitüntették.¹⁹

1917. július 27-én mint a 71. tartalék honvéd táborigád tarackosezrednél beosztott 1. honvéd táborigád ágyúezredbeli tartalékos hadnagyot a 3. osztályú katonai érdemkereszt a hadidíszítménnyel és kardokkal kitüntetés adományozták a részére. A kitüntetési javaslatában az alábbi szöveg olvasható:

„Tüzérségi megfigyelő tisztként szolgált a zászlóalj erős ellenséges tüzérségi tüze során, 1917. július 22. és 24. között a 3. század déli frontárkában, és a legnagyobb életveszély ellenére a saját tüzérségi tüzet irányította. Az olykor hevesse váló ellenséges tüzérségi tűz ellenére ez a tiszt rendíthetetlenül a posztján maradt, és nem vonult fedezékbe. Annak ellenére, hogy ezalatt a három nap alatt az ellenséges lövedékek többször megrongálták a telefonvonalat, mind a tüzercsoport, mind a zászlóalj beosztása zavartalanul

¹⁰ A Társaság II: 7. 1915. február 18. 11.

¹¹ Rendeleti Közlöny a Magyar Kir. Honvédség számára. 43. évf. 1916. október 28. 134. sz. 2743.

¹² Rendeleti Közlöny a Magyar Kir. Honvédség számára. 43. évf. 1916. december 28. 166. sz. 3175.

¹³ CZEIGLER GUSZTÁV et al.: A magyar tüzér. A magyar tüzérség története. III. rész. Budapest, 1939. 30. [CZEIGLER, 1939]

¹⁴ Veszteség lajstrom 548., 1917. április 4. 3.

¹⁵ HORTOBÁGYI JENŐ (szerk.): Keresztény magyar közéleti almanach 1. A–L. Budapest, 1940. 609.

¹⁶ HM HIM Hadtörténelmi Levéltár 32508. sz. kitüntetési javaslat

¹⁷ Pesti Hírlap, 38. évf. 1916. dec. 23. 356. sz. 8.

¹⁸ HM HIM Hadtörténelmi Levéltár 883882. sz. kitüntetési javaslat

¹⁹ HM HIM Hadtörténelmi Levéltár 1689668. sz. kitüntetési javaslat

működött, ami csak e kivételesen bátor tiszt kezdeményezésének és hősiességének tudható be. Lónyay hadnagy a zászlóalj tüzfelderítőjeként mindvégig rendkívül aktív és szorgalmas volt, és mindig a saját tüzéri tüzét irányította nagyon jó eredménnyel.”²⁰

Az aransarkantyús vitéz

1916. november 21-én meghalt Ferenc József, az Osztrák-Magyar Monarchia 86 éves uralkodója, temetésére november 30-án került sor. Utóda a magyar trónon Károly Ferenc József főherceg (1887–1922) volt, akit IV. Károly néven, utolsó magyar királyként koronáztak meg 1916. december 30-án.

Lónyay László tartalékos tüzerhadnagy. Társaság 4. évf. 1917. febr. 4. 5. sz. 68. (Dr. Sallay Gergely Pál szíves közlése alapján)

A budavári Mátyás-templomban sorra kerülő koronázási ceremónia keretében a több száz éves hagyományoknak megfelelően az új uralkodó aransarkantyús vitézeket is avatott. A 47 kiválasztott személy – háború lévén – az előírás szerint táborigöltözetben jelent meg az ünnepségen, köpenyükre tűzve harctéri érdemekért adományozott kitüntetéseiket viselték. A koronázásakor avatandó aransarkantyús vitézek kiválasztása, a jelölés a miniszterelnök, gróf Tisza István (1861–1918) feladata volt.²¹ A sajtó folyamatosan foglalkozott a koronázás előkészületeivel, így az aransarkantyús vitézek kiválasztásával, avatási ceremóniájával is. Továbbá nem alaptalanul firtatta azt, hogy a javaslatba hozott fiatal tisztek kiválasztása esetében háborús érdemeik mellett családjuk, szüleik érdemei, közéleti tevékenysége is szerepet játszott. A kiválasztás szoros határidejét tekintve részben érthető, mindazonáltal tényszerű, hogy döntően a „szem előtt lévők”, rokonok, valamint a közvetlen munkatársak (miniszterek, képviselők) harctéren lévő gyermekei kerültek előtérbe.²²

A korábbi királykoronázások során kialakult szertartásrend szerint az aransarkantyús vitézek avatására nem a koronázó templomban, hanem valamelyik közeli templomban került sor. IV. Károly koronázása során, a háborús körülményekre való tekintettel ezúttal az avatást is a koronázó templomban, a koronázási szertartás után és a szabadtéri eskütétel előtt tartották meg. A ceremónián az ország főméltóságai között jelen volt Lónyay László édesapjának az unokatestvére, gróf Lónyay Albert m. kir. nemesi testőrkapitány is.²³ Az ünnepség során az avatottak látható jelvényt nem kaptak. Az emlékjelvény alapításának gondolata a koronázás után merült fel, megvalósítása pedig hosszú folyamat volt. IV. Károly a hivatalos alapításról csak 1918. április 10-én kelt legfelsőbb kéziratában rendelkezett. 1918 őszére az aransarkantyús vitézek jelvénye sokdrangú problémává vált – Bécsben és Budapesten minden megváltozott. Az

²⁰ HM HIM Hadtörténelmi Levéltár 32508. sz. kitüntetési javaslat

²¹ SALLAY GERGELY PÁL – SZENTVÁRY-LUKÁCS JÁNOS: IV. Károly aransarkantyús vitézei, 1916. Budapest, 2019. 14.

²² I. m., 20.

²³ I. m., 32.

időközben elkészült jelvények szalaggal vagy szalag nélkül várták, hogy az őszirózsás forradalom, a Tanácsköztársaság, a cseh, a román és a szerb megszállás vészterhes ideje elmúljon. A miniszterek, a miniszterelnökök talán nem tudtak róla, de ha tudtak is, kisebb gondjuk nagyobb volt annál, hogy az emlékjelvényrel foglalkozzanak. Az 1920-as évekből már több aransarkantyús jelvényviselési fotó és ábrázolás ismert, amelyek közül jelenlegi ismereteink szerint a legkorábbi Vén Zoltán dedikált portréképe 1920. február 23-i dátummal. Tény, hogy több családi hagyatékban is fennmaradt az aransarkantyús vitézi jelvény, vagyis az arra jogosultak valamilyen módon hozzájutottak az őket megillető példányokhoz. A Lónyay Lászlónak adományozott jelvényről és annak későbbi sorsáról sajnos nem tudunk.²⁴

Közéleti tevékenysége a háború után

A németül és franciául beszélő Lónyay László az I. világháború után a civil életben is igyekezett helytállni, de nem szakadt el teljesen a M. Kir. Honvédség kötelékétől sem, ugyanis Horthy Miklós (1868–1957) kormányzó a tartalékos századosi rangot adományozta neki.²⁵ Lónyay a bankszférában találta meg számításait, így 1921-ben a „Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaságnál helyezkedett el, ahol tőzsdeintézőként kezdte meg a karrierjét. A

Lónyay László portréja
Nemzeti Ujság, 19. évf. 1937.
dec. 5. 277. sz. 1.

„Hermes”-t 1893-ban a Magyar Általános Hitelbank alapította a Magyar Földhitelintézet közreműködésével és a két világháború között időszakban Budapest IV. kerületében, a Petőfi Sándor utca 5. szám alatt volt a székhelye.²⁶ Lónyay a fővárosban lakott, kezdetben a IV. kerületben, a Régi posta út 4. szám alatt,²⁷ majd a VIII. kerületben a Rákóczi út 9. szám alatt,²⁸ később pedig az V. kerületben, az Árpád utca. 7. szám alatt élt.

A „Hermes”-nél végül igen komoly karriert futott be: 1926-ban az ügyvezetőségen belül cégvezető lett, majd 1929-ben már igazgatóhelyettes, míg 1939-ben ügyvezető igazgatóvá nevezték ki.²⁹ Végül 1944-ben ő lett a „Hermes” vezérigazgatója.³⁰ Ezen kívül ő töltötte be a „Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Rt. Tiszviselői Sportegyesületének tb. elnöki tisztségét.³¹

²⁴ I. m., 136.

²⁵ HORTOBÁGYI JENŐ (szerk.): Keresztény magyar közéleti almanach. Harmadik kötet – Erdély. Budapest, 1941. 203.

²⁶ Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompasz, 1928–1929. 1–2. kötet, 4. évf. 42.

²⁷ Budapesti Czim- és Lakásjegyzék 1928. 29. évf. 2. rész. 807.

²⁸ I. m., 493.

²⁹ HORTOBÁGYI JENŐ (szerk.): Keresztény magyar közéleti almanach 1. A–L. Budapest, 1940. 609.

³⁰ Reggeli Magyarország, 51. évf. 1944. ápr. 25. 92. sz. 8.

³¹ PLUHÁR ISTVÁN (szerk.): Magyarországi sportegyesületek története II. rész. Budapest, 1942. 410.

A két világháború között a „Hermes” mellett párhuzamosan több más részvénytársaságban is aktív szerepet töltött be: igazgatósági tagja volt a Budapest IV. Gerlóczy utca 11. számú Bérház Rt.-nek, a Dunaföldvári hengermalom és Ipari Rt.-nek, a Joss és Löwenstein Rt.-nek, a Rokka Kötszövőgyár Rt.-nek, a Vetőmagelszaporító és Értékesítő Rt.-nek, a Textilhulladék Beszerző Rt.-nek, a Columbia Textilipar Rt.-nek, a Musica Zongora- és Hangszerkereskedelmi Rt.-nek, a Magyar Autogén Gázaccumulátor Rt.-nek, valamint a Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár Rt.-nek. Továbbá felügyelőbizottsági tagja volt a Gyógyáru Kereskedelmi Rt.-nek és a Hitelintézetek Szövetkezetének, valamint a Felszerelési és Ruházati Kft-nél ellátta az ügyvezetői teendőket is.³²

1933. február 24-én Oszkár porosz királyi herceg a Johannita Lovagrend káptalanjának hozzájárulásával Lónyay László aranysarkantyús vitézt a lovagrend tiszteletbeli lovagjává nevezte ki. Rajta kívül még Bernáth Aladár (1874–1946) alispán, Magyar-Kossa József (1893–1959) miniszteri titkár, Tomcsányi Vilmos Pál (1880–1959) nyugalmazott igazságügy miniszter és Samarjay Lajos (1870–1946) államtitkár és államvasúti elnökgazgató lett ekkor a lovagrend tiszteletbeli lovagja.³³ Mégsem ő az első és egyetlen a nagylónyai és vásárosnaményi Lónyay családból, aki a Johannita Rend tiszteletbeli lovagja lett. Édesapja, Lónyay Sándor 1907-től 1911-ben bekövetkezett haláláig szintén ebben a minőségben volt tagja a rendnek, míg Lónyay László másod-unokatestvére, egykori cs. és kir. nemesi apródtársa, Lónyay Zsigmond (1888–1950) – aki, a Magyar Nemzeti Bank igazgatója is volt – 1923 és 1948 között volt tiszteletbeli lovag.³⁴

Két évvel később, 1935. május 24-én Lónyay Lászlót vitézzé avatták.³⁵ Ezek után, az I. világháborús szolgálataiért megkapta a Magyar Háborús Emlékérmét, valamint az Osztrák Háborús Emlékérmét is.³⁶

1937 decemberében Horthy Miklós kormányzó Darányi Kálmán miniszterelnök előterjesztésére a Vitézi Rend érdekében kifejtett önzetlen és hazafias működéséért a Magyar Koronás Bronzéremmel tüntette ki.³⁷ Egy évvel később, 1938-ban kiérdemelte a Felvidéki emlékérmét is.³⁸

1940 októberében a budapesti 3. tüzérezred legszebben dekorált tartalékos századosaként befejezte katonai szolgálatát.³⁹ Nem sokkal ezután Werth Henrik, a M. Kir. Honvéd Vezérkar főnöke okirati dicsérő elismerésben részesítette Lónyay Lászlót Kelet-Magyarország és Észak-Erdély Magyarországhoz történt visszacsatolása alkalmából, az átlagos kötelességteljesítésen túlterjedő munkásságával kifejtett kiváló és eredményes teljesítményéért.⁴⁰

³² Gazdasági, pénzügyi és tőzsdei kompsz 1925 és 1944 közötti kötetei.

³³ Az Est, 24. évf. 1933. febr. 25. 46. sz. 6.

³⁴ VAJAY SZABOLCS: A Johannita rend lovagjai 1854–1987. 1987. 204–205.

³⁵ CZEIGLER, 1939. 30.

³⁶ Uo.

³⁷ Budapesti Közlöny, 71. évf. 1937. dec. 4. 276. sz. 1.

³⁸ HORTOBÁGYI JENŐ (szerk.): Keresztény magyar közéleti almanach 1. A–L. Budapest, 1940. 609.

³⁹ Magyar Nők Lapja, 2. évf. 1940. okt. 10. 29. sz. 12.

⁴⁰ Honvédségi Közlöny, 52. évf. 1940. nov. 18. 36. sz. 441.

1941 decemberében Horthy Miklós kormányzó Bárdossy László miniszterelnök előterjesztésére vitéz Lónyay Lászlónak, az erdélyi vitézi kirendeltség budapesti megbízottjának, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét adományozta. Lónyay azért kapta ezt a kitüntetést, mert hatékonyan közreműködött Erdély gazdasági életének újjászervezésében, valamint a vitézeket és azok hozzátartozóit igen jelentős számban kapcsolta be a gazdasági életbe.⁴¹

Kevésbé ismert, de Lónyay tagja volt a Magyar Tacskó Tenyésztők Egyesületének is, amely 1938-ban az alelnökévé választotta.⁴² Rendszeres részt vett az egyesület által szervezett rendezvényeken, ugyanis nevelt egy Champion Baby von der Türkenburg nevű hosszúszőrű tacskót,⁴³ amellyel 1930. október 12-én, az egyesület országos őszi derby-kiállításán nyert.⁴⁴

Magánélete

Lónyay László és Egerváry Erzsébet. Ottovay Katalin szíves közlése alapján

Amennyire sikeres Lónyay Lászlónak az I. világháborút követő közéleti tevékenysége, olyan viharosan alakult a magánélete. Első felesége radványi és sajkázai Radvánszky Erzsébet (1905–?), akinek a szülei dr. Radvánszky György (1863–1937) országgyűlési képviselő és nagykállói Kállay Sarolta (1869–1954), a későbbi miniszterelnök, Kállay Miklós (1887–1967) nővére volt. Házasságukra vonatkozóan alig maradt fenn információ, de annyit biztosan tudunk, hogy néhány év után elváltak.

1931-ben már azt olvashatjuk, hogy menyasszonya Madarassy-Beck Tessa (1904–1931) bárónő. A fiatal lány édesapja közismert személy volt, Lónyayhoz hasonlóan a banki világban dolgozott: báró Madarassy-Beck Gyula (1873–1939) bankár, nagytőkés, a Magyar-Olasz Bank Rt. alelnökéként alapozta meg hírnevét a két világháború közötti időszakban. Sajnos a fiatal pár házasságára

már nem került sor, mert 1931. november 9-én Madarassy-Beck Tessa vérmérgézés következtében elhunyt.⁴⁵

Lónyay László egy évvel később, 1932. november 19-én, Budapesten, az V. kerületben újra megnősült: feleségül vette a szintén elvált egervári Egerváry Erzsébetet (1896–1973). Az asszony 1896. január 19-én született Budapesten. Édesapja egervári

⁴¹ Budapesti Közlöny, 75. évf. 1941. dec. 11. 279. sz. 1.

⁴² Vadászat-Halászat, Weekend-Turisztika, 6. évf. 1938. július 31. 14. sz. 163.

⁴³ Ujság, 10. évf. 1934. okt. 21. 238. sz. 30.

⁴⁴ Nemzeti Ujság, 12. évf. 1930. október 14. 233. sz. 13.

⁴⁵ Pesti Napló, 82. évf. 1931. nov. 11. 256. sz. 9.

Egerváry Géza (1861–1921) szállodatulajdonos, édesanyja pedig Rémy Adél (1866–1931) volt. Először 1913. szeptember 6-án ment férjhez Speidl Bódog József felső ipariskolai tanárhoz, de 19 év házasság után elváltak.⁴⁶ Frigyükből két lány született: Speidl Erzsébet és Speidl Klára. Előbbi unokája, Ottovay Katalin ma is őrzi Lónyay László és Egerváry Erzsébet esküvői gyűrűit, amelyben olvasható az 1932. XI. 19. dátum, valamint Lónyay Lászlónak a „Pumpi”, illetve feleségének a „Bubi” beceneve, ugyanis így nevezeték egymást.⁴⁷ Lónyay Lászlónak egyik házasságából sem született gyermeke.

Halála

A Magyar Nemzeti Levéltár által kezelt Adatbázisok Online weboldalán Lónyay László neve megtalálható a Szovjetunióba elhurcoltak névsorában. A nyilvántartó kartonjából kiderül, hogy 1945. február 12-én, Budapesten került szovjet hadifogságba, ahonnan az Uzmanyban álló 95. sz. táborba szállították és csak 1946. szeptember 8-án szabadult.⁴⁸ A Kováts Andor által 1948-ban összeállított *Oroszországi tiszti hadifogoly címtár* című kiadványban is felbukkan a neve.⁴⁹ A későbbi nekrológok viszont „hosszú szovjet hadifogság”-ot, illetve „3 évi szovjet hadifogság”-ot emlegetnek, amely során komoly sebesülést és betegséget szenvedett. A szabadulása után nem tért haza, a Német Szövetségi Köztársaságban telepedett le.

Lónyay László sírja
Ottovay Katalin szíves
közlése alapján

Közben Magyarországon az 1940-es évek második felében – az államosítás eredményeképpen – folyamatosan törölték vagy megszüntették a különböző részvénytársaságokban betöltött tagságait. A *Kis Ujság* 1946-os cikke hűen tükrözi a korabeli állapotokat: „A cégbíróságnál az utolsó időkben rendkívül érdekes törléseket jegyeztek be ismert vezető vállalatok. Az igazgatóságból és felügyelőbizottságokból sorra kitétek a Nyugatra

szökött nyilasokat, a németbarátokat és a fasisztákat, így a Vetőmag Elszaporító és Értékesítő Rt.-nél, amely egykor Ukrajnában akart földbérleteket szerezni, törölték az ismeretlen helyre szökött Mecsér Andrást és vitéz Lónyay Lászlót, a Hermes Nyugatra szökött nyilas igazgatóját.”⁵⁰

⁴⁶ Budapest VIII. kerület. Házassági anyakönyv 1913. 1111. folyószám

⁴⁷ Ottovay Kata szíves közlése alapján.

⁴⁸ HU MNL OL X 10874 lásd <https://adatbazisokonline.hu/gujtemeny/szovjetunioba-elhurcoltak> [letöltés: 2022.11.26.]

⁴⁹ KOVÁTS ANDOR: *Oroszországi tiszti hadifogoly címtár*. Kecskemét, 1948. 29.

⁵⁰ *Kis Ujság*, 60. évf. 1946. szept. 25. 216. sz. 4.

Lónyay nem sokkal az 59. születésnapja után, 1954. november 6-án hunyt el Münchenben. Haláláról mindössze két, emigráns magyar újság adott hírt. Az egyik a *Hadak útján* című lap, amely az alábbi módon tájékoztatta olvasóit: „Nagylónyay és vásárosnaményi v. Lónyay László, aranyarkantyús vitéz, t. tv. örgy. bajtársunk, a Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége elnöke, a sebesülése és hosszú szovjet hadifogságban szerzett betegsége következtében, Münchenben váratlanul elhunyt.”⁵¹

A másik a New York-i székhelyű *Krónika* című amerikai magyar havilap, amely az alábbiakat írta: „Nagylónyay és vásárosnaményi vitéz Lónyay László, aranyarkantyús vitéz, m. kir. tart. tűzérőrnagy, hosszú – Budapest védelmében szerzett sebesülése, valamint 3 évi Szovjet hadifogságban elszenvedett – betegsége következtében örökre eltávozott. Elnöke volt a Németországi Magyar Szervezetek Egyesületének, valamint a gyermekakció vezetőjeként tevékenykedett. Nagy részvét mellett Münchenben temették el november 9-én.”⁵²

Felesége, Egerváry Erzsébet majd húsz évvel később, 1973. augusztus 16-án hunyt el Münchenben, a férje mellé temették el. 1990-ben szintén itt helyezték örök nyugalomra az asszony első házasságából született kisebbik lányát, Bíró Barnáné Speidl Klárát (1919–1990).

⁵¹ Hadak Útján, 6. évf. 1954. dec. 1. 68. sz. 16.

⁵² Krónika, 12. évf. 1955. jan. 15. 1. sz. 10.